מסורת הש"ס עם הוספות

ס) [ע"ש יב.], ג) נדרים נג: וש"נ], **ג) סוטה** כ. ע"ש [כל הענין], ד) [סוטה יז:], ה) גיטין כד. סוטה כ:, ו) ע' שבת קלה., ז) [כלפי' ב"ב נג.], ח) ע' תוס' מנחות לד. ד"ה נאמר.

תוספות ישנים

א) ומסר"ס תומר שכ"כ בתוס' ממנו להכי קל"ל קנקנתום יש לי וליכא למימר לשבועה: ב) ונרין למלך בין וכתב לומן דכמיה בעינן שלשה אבל בכמיה לא בעינן שלשה משום דמשמע מיהו קל בכל מקום יכול לגרש אח אחמו ופ"ר ידיו קטועות: ג) ופ"ע מה יש בין כלבה לנרלון כיון דלשבמו תומר כן אם אמר הלבה מה נרלה שבמו יומר:

תורה אור השלם

א) וְכָתַב אֶת הָאָלָה הָאָלָה הַכֹּהֵן בַּסֵּפֶר וְנִמְחָה אֶל מֵי הַמָּרִרִים: [במדבר ה, כג]

לקוטי רש"י

ולא מבריי. אין שימן [סנהדרין יג:]. **בבלר.** סופר. **שמא אתה** מחסר אות אחת. כגון ת' וס' שלהים שמת (ירמיה י) או מייתר אות אחת כגון בראשית ברלו שלהים. **דבר אחד יש** לי. לקמן מפרש מאי הוא. **כתב שיבול** למחות. ורבי ישמעאל סבר מוחקין לה מן התורה ולא נעי כתיבה לשמה ומפרשת סוטה למודה קל קפיר. **מאי** קא"ל ומאי קא מהדר ליה. מאי קאמר ליה ר' ישמעאל דקא מהדר ליה ר"מ דבר אחד יש לי שעושה רושם ואינו נמחק מה ענין קנקנתום אצל סיבול ימוכ. **ומשני** ליה ר"ש. כגון דלי"מ לאחת. **דבר אחד יש** ובו'. **ואינו** נמחק לנמרי. **קשיא שימוש** אשי"מוש. דקאמר לעיל שימוש [ויכול אחמר] של"מ קודם **ומדלא מצי** למיקם אליביה. על עיקר טעמיה סבים אומר על טמא טהור ומרלה לו פנים ועל טהור טמא ומרלה לו פנים. **וגמר גמרא.** המצניע סתומות כמו שכן כדגמיר להו מרבו וכן מרבו. **וכבר מברא.** לעמוד על עיקר טעמי המצנה מפני מה זה טמא וזה טהור זה מקור וזה מוכר ועל מה כל דבר נאמר ועל מה נחוק מקרא וזה תלמוד שבים מימי התנאים ולהבין דבר מתוך דבר כשבים דבר מדם נשחל בניח המדבש מהיכן ילמדוהו ולאחה מצנה ילמדוהו. **חוץ מפרשת סוטה.** ואפי' בש"ת. **בישמו.** של ר"מ. **שבמקדש.** של כל סוטה וסוטה. **מאי ביניידהו.** כלומר ממאי קמיפלגי בחוח טעמא. **למחוק לה.** מפרשת סוטה שבמקד תורה לה"ק מחקינן לר' יעקב לא מחקינן. **כי הני תנאי.** לחיפלגו נמי בכתיבה לשמה. **דאיתיתי.** מכל נשים לשמה של זו. **אמר ר' נחמן וכו'.** חיכו נמי פריך דהני תנאי לאו כי הני תנאי ופריך לחידך גיטא ותיא ליה נמי דרב פפא דה"ק אינא למיפרך להאי גיטא ואינא למיפרך להאי גיטא [סוטה כ:].

עין משפט נר מצוה

ענ א ב מיי' פ"ו מהל' מלוה ולוה הלכה ד ופ"ג מהלכות סוטה הלכה ה ופ"ד מה הלכה ט ע"ש עשין נד סה טוש"ע י"ד סי' רעג סעיף ו:

ענ ג מיי' פ"ג מהלכות סוטה הלכה ח ופ"ד הלכה ד והלכה יח ע"ש: **עד ד** מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה ב ע"ש סה ועשין ל טוש"ע אה"ע סי' קלג סעיף ב:

רבינו חננאל

עקיבא וכו'. א"ר עקיבא על זה ועל זה נחלקו. פי' בין על המבוי שיש בארכו מד' אמות ולמעלה ובין על מבוי שהוא פחות מד' אמות נחלקו ב"ש וב"ה. ואמרינן ת"ק סתם קאמר על כל מבוי. ור' עקיבא סתם אמר על כל מבוי מה ביניהו. ופרקינן דרב אחלי [איבא בינייהו] דאמר למטה עד ד' כלומר אם הוא מבוי שרוחב פתחו מד' טפחים ולמטה אינו צריך לא לחי ולא קורה. ולא מפיימי. **אריב"ל כל מקום שאתה מוצא משום ר'** ישמעאל אומר תלמיד אחד בפני ר' עקיבא אינו אלא ר' מאיר ששימש את ר' ישמעאל ואת ר' עקיבא דתניא א"ר מאיר כשהייתי למד תורה אצל ר' ישמעאל הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו וכשבאתי אצל ר' עקיבא אמר לי בני מה מלאכתך אמרתי לו לבלר אני אמר לי בני הוי זהיר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא שמא אתה מחסר אות אחת או מייתר אות אחת נמצאת מחריב את כל העולם כולו אמרתי לו דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו שאני מטיל לתוך הדיו אמר לי וכי מטילין קנקנתום לתוך הדיו והלא אמרה תורה ז) וכתב א) ומחה כתב שיבול למחות מאי קא"ל ומאי קא מהדר ליה הכי קא"ל לא מיבעיא בחסירות וביתירות [דלא טעינא] דבקי אנא אלא אפילו מיחש לזבוב נמי דילמא אתי ויתיב אתגיה דרל"ת ומחיק ליה ומשוי ליה ר"ש דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו א) שאני מטיל לתוך הדיו קשיא שימוש אשימוש קשיא אסרה באשלמא שימוש אשימוש לא קשיא מעיקרא אתא לקמיה דר"ע ומדלא מצי למיקם אליביה אתא לקמיה דרבי ישמעאל וגמר גמרא והדר אתא לקמיה דר"ע וסבר סברא אלא אסרה אאסרה קשיא קשיא תניא רבי יהודה אומר ר"מ היה אומר א לכל מטילין קנקנתום לתוך הדיו חוץ מפרשת סוטה ורבי יעקב אומר משמו ב חוץ מפרשת סוטה שבמקדש מאי ביניהו אמר רב ירמיה למחוק לה מן התורה איכא ביניהו והני תנאי כי הני תנאי דתניא ג אין מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת ר' אחי בר יאשיה אמר מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת אמר רב פפא דילמא לא היא עד כאן לא קאמר ת"ק התם אלא כיון דאיתיתיק לשום רחל תו לא הדרא מינתקא לשום לאה ב) אבל גבי תורה דסתמא מיכתבא הכי נמי דמחקינן אמר רב נחמן בר יצחק דילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי אחי בר יאשיה התם אלא דאיכתיב מיהת לשום סוטה בעולם אבל גבי תורה דלהתלמד כתיבא הכי נמי דלא מחקינן ולית ליה לרבי אחי בר יאשיה הא דתנן ג) כתב [גט] לגרש את אשתו ונמלך

על זה ועל זה נחלקו. לא שיך למימר הכא כטעמיה דב"ש בחמ שמעינן) דכיון דאמר ת"ק לא נחלקו בדין הוא שיש לו להשיב ולומר נחלקו: **ולא** מפיימי. לא שיך כאן) חנא בחרא לטופי **לחדד בו את התלמידים.** אין לפרש כמו בשמר דוכתי לידע מי יודעים שלא אמר כי אם) לשמחו ג): **קנקנתום.** פירש הקונטרס מלרמי"ט ורש"י פירש דקנקנתום היא קרקע יוקרה שקורין מומה וילריו"ל וכן בערוך ול"ת נמי פוסק כן בתיקון ספר תורה למורחר לחת מלרמי"ט לחוך הדיו לספר תורה כלולי עלמא ללמה היינו קנקנתום ות"ת דבמסכת נדה (ד' יט.) חנן שמוכ כחרת ומפרש התם) חרחת לחוכאפי ובפ"ב דגיטין (ד' יט.) קאמר דקנקנתום הוא חרחת לחוכאפי מ"מ כן ממש שהוא שחור ומילו וילריו"ל יקוקה היא ודומה לזכוכית ועל מ זכוכית נקלחת וילריו"ל ולפי' הקונטרס ניחא ול"ל מפרש לחמר שחוחנים מומה יפה לחת לחוך הדיו מז היא משחרת:

או מייתר אות אחת. כמו בראשית ברא אלהו וילריו חוכיו חוכל קבל מרבותיו כמו הוא על הוא (ישוקאל ז) שהטיל יו"ד על החמרון:

חוץ מפרשת סוטה. ול' שמעאל שהיה מוסק בכל התורה כולה אמת היה טורש גזרה שוה מסוטה או כתיבה כתיבה) או ג"ש מחרת מי נמי מדרבנן: **אבל** תורה דחתמא **בתיבא** ה"נ דמחקינן. משמע לט"ג דסוטה בעי כתיבה לשמה מוחקין לה מן התורה ותימה לענין גט פסלינן פרק שני דגיטין (שם:) גבי ההוא דשקל ספר תורה ויהביה לדמיתמהו לימר רב יוסף למאי ניחוח לה מי משום כריחות לית בה בעינן וכחב לה לשמה וליכא ול"ל דרב יוסף לית ליה סברת דרב פפא דהכא מי נמי סבר לה כמאן דלימר אין מוחקין לה מן התורה ות"ת והיכי מכשר הכא דב פפא בספר תורה אפילו למאן דבעי לשמה והא תנן בריש כל הגט (שם ד' כה.) שמע קול סופרים מקרין שם פלוני מגרש פלונית פסול לגרש בו ומוקי לה בגמ' בסופרים העשויין להתלמד וספר תורה נמי מצי לה הכא בעשויין להתלמד ומשמע לכולהו תנאי שית ליה לר' מתני דהתם מדפרין וליח ליה לר' אחא בר יאשיה הא דתנן וכו' ול"ל להתלמד דהתם לח נכתב כלל להכשר הגט אבל ספר תורה כותב בחמת לדעת כן אחם יכתבו יחקו ממנה פרשת סוטה ומיהו קשיא לגבי גט אפילו בעיין זה פסול ולח מצי לשמה להא אפילו כתבו הסופר לשמה בלח ווי הבעל פסול לגרש בו להא

ר"ע אומר על זה ועל זה נחלקו (כו'): ר"ע היינו תנא קמא איכא ביניהו) דרב אחלי ואיתימא רב יחיאל ולא מסיימי תניא אמר ר"ע לא אמר ר' ישמעאל דבר זה אלא אותו תלמיד אמר דבר זה והלכה כאותו תלמיד הא גופה קשיא אמרת לא א"ר ישמעאל דבר זה אלמא ליח הלכתא כוותיה והדר אמרת הלכה כאותו תלמיד אמר רב יהודה אמר שמואל לא אמרה ר' עקיבא אלא) לחדד בה התלמידים ור"נ בר יצחק אמר נראין איתמר א"ר יהושע בן לוי כל מקום שאתה מוצא משום רבי שמעאל אמר תלמיד אחד לפני ר"ע אינו אלא ר"מ ששימש את ר' ישמעאל ואת ר"ע) דתניא אמר ר"מ כשהייתי אצל ר' ישמעאל הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו ולא אמר לי דבר כשבאתי אצל רבי עקיבא אסרה עלי אינו והאמר רב יהודה אמר שמואל משום ר' מאיר כשהייתי לומד) אצל ר' עקיבא הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו ולא אמר לי דבר וכשבאתי אצל ר' ישמעאל אמר לי בני מה מלאכתך אמרתי לו לבלר אני אמר לי בני הוי זהיר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא שמא אתה מחסר אות אחת או מייתר אות אחת נמצאת מחריב את כל העולם כולו אמרתי לו דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו שאני מטיל לתוך הדיו אמר לי וכי מטילין קנקנתום לתוך הדיו והלא אמרה תורה ז) וכתב א) ומחה כתב שיבול למחות מאי קא"ל ומאי קא מהדר ליה הכי קא"ל לא מיבעיא בחסירות וביתירות [דלא טעינא] דבקי אנא אלא אפילו מיחש לזבוב נמי דילמא אתי ויתיב אתגיה דרל"ת ומחיק ליה ומשוי ליה ר"ש דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו א) שאני מטיל לתוך הדיו קשיא שימוש אשימוש קשיא אסרה באשלמא שימוש אשימוש לא קשיא מעיקרא אתא לקמיה דר"ע ומדלא מצי למיקם אליביה אתא לקמיה דרבי ישמעאל וגמר גמרא והדר אתא לקמיה דר"ע וסבר סברא אלא אסרה אאסרה קשיא קשיא תניא רבי יהודה אומר ר"מ היה אומר א לכל מטילין קנקנתום לתוך הדיו חוץ מפרשת סוטה ורבי יעקב אומר משמו ב חוץ מפרשת סוטה שבמקדש מאי ביניהו אמר רב ירמיה למחוק לה מן התורה איכא ביניהו והני תנאי כי הני תנאי דתניא ג אין מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת ר' אחי בר יאשיה אמר מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת אמר רב פפא דילמא לא היא עד כאן לא קאמר ת"ק התם אלא כיון דאיתיתיק לשום רחל תו לא הדרא מינתקא לשום לאה ב) אבל גבי תורה דסתמא מיכתבא הכי נמי דמחקינן אמר רב נחמן בר יצחק דילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי אחי בר יאשיה התם אלא דאיכתיב מיהת לשום סוטה בעולם אבל גבי תורה דלהתלמד כתיבא הכי נמי דלא מחקינן ולית ליה לרבי אחי בר יאשיה הא דתנן ג) כתב [גט] לגרש את אשתו ונמלך

מנין נמי שמחזו (שם ד' עב) כתב סופר לשמה ומחמו עדים לשמה ומתנו לה הרי הוא פסול עד שיאמרו לו אמור לסופר כתוב ועדיס חחמו והתם פסול משום ללא חשיב לשמה ולא משום דבעינן שלשה בכתיבה דהא סוף פ"ב דגיטין (ד' כב:) מכשירים בחיבת חש"ו בגדול עומד על גבו חש"ג ללמו נמי שלשה ניחא[ט] וי"ל דלעולם חשיב לשמה והתם פסול מדרבנן וגבי סוטה לא שיך לפסול מדרבנן ל"ג בסוטה אין הכהן שעליו לכתוב מקפיד אם יכתוב שום אדם לשמה שלא בראשותו ומסתמא ניחא ליה אבל גבי גט מסתמא לא ניחא ליה לבעל:

עמ"ש